

Θεωρητικό φύλλο εργασίας

Η Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική: εξατομικευμένη και προσωποποιημένη παιδαγωγική

Κορμός Ο του σεμιναρίου επιμόρφωσης

1/ Παρατήρηση – Κατάσταση πορείας

Σε μια τάξη, όλοι οι μαθητές μαθαίνουν με τον ίδιο τρόπο ή έχουν το ίδιο επίπεδο επάρκειας. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εξετάσουν ένα ευρύ φάσμα μεθόδων μάθησης (οπτικά, ακουστικά, κιναισθητικά κλπ.) Στο σχεδιασμό των διδακτικών δραστηριοτήτων τους. Πρέπει επίσης να γνωρίζουν καλά τους μαθητές τους προκειμένου να φέρουν σε κάθε μία από αυτές εμπειρίες και ασκήσεις που ενθαρρύνουν και ενισχύουν τη μάθηση.

2/ Διεξαγωγή - επίδειξη

Αυτό το φύλλο εργασίας έχει τρεις κύριους στόχους:

- να δείξει ποια είναι η διαφοροποιημένη διδασκαλία και πώς μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη,
 - να εξηγήσει γιατί υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη διαφοροποιημένης διδασκαλίας στα σχολεία μας.
 - να παράσχει ένα συνοπτικό διάγραμμα των χαρακτηριστικών μιας εξατομικευμένης και προσωποποιημένης παιδαγωγικής.
-

Η Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική: εξατομικευμένη και προσωποποιημένη παιδαγωγική

Τι είναι μια «Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική»;

Η απορύθμιση είναι ένας τρόπος διδασκαλίας. αυτό δεν είναι ένα απλό πρόγραμμα ή ένα σύνολο οδηγιών που έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων. Αυτό απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να γνωρίζουν καλά τους μαθητές τους έτσι ώστε να μπορούν να φέρουν σε κάθε μία από αυτές εμπειρίες και ασκήσεις που ενθαρρύνουν και ενισχύουν τη μάθηση.

Η διαφοροποίηση σημαίνει περισσότερες επιλογές για τους μαθητές να βρουν πληροφορίες. Σημαίνει την παρατήρηση και κατανόηση των διαφορών και των ομοιοτήτων μεταξύ των μαθητών και τη χρήση αυτών των πληροφοριών για το σχεδιασμό της διδασκαλίας. Ακολουθεί μια λίστα με κάποιες βασικές αρχές που αποτελούν τη βάση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Μία από τις σημαντικότερες αρχές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι ότι δύο μαθητές δεν είναι ποτέ πανομοιότυποι. Συνεπώς, τα συμπεριληπτικά σχολεία διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο και δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους μαθητές να μάθουν και να αξιολογηθούν με διάφορους τρόπους. Οι εκπαιδευτικοί του συμπεριληπτικού σχολείου πρέπει να ξεετάζουν ένα ευρύ φάσμα μεθόδων διδασκαλίας / μάθησης (οπτικής, ακουστικής, κιναισθητικής κλπ.) στο σχεδιασμό της διδακτικής δραστηριότητας.

Αυτό βελτιώνει τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν μαθητές με ειδικές ανάγκες ή / και άτομα με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, διαφοροποιεί επίσης την εκπαιδευτική εμπειρία όλων των μαθητών. Η διαφοροποιημένη εκπαίδευση αυξάνει τη συμμετοχή και τη συμμετοχή όλων των μελών μιας τάξης.

Όπως γράφει ο Tomlinson, "στο πιο βασικό επίπεδο, η διαφοροποίηση είναι η προσπάθεια των εκπαιδευτικών να ανταποκριθούν στην ποικιλομορφία των μαθητών στην τάξη. Κάθε φορά που ένας εκπαιδευτικός προσαρμόζεται σε ένα άτομο ή σε μια μικρή ομάδα μεταβάλλοντας τη διδασκαλία του / της για να δημιουργήσει την καλύτερη δυνατή μαθησιακή εμπειρία, αυτός ο εκπαιδευτικός εφαρμόζει διαφοροποιημένη διδασκαλία." (1).

Όσον αφορά τη δραστηριότητα στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διαφοροποιήσουν τουλάχιστον τέσσερα στοιχεία βάσει της διαθεσιμότητας των μαθητών, του ενδιαφέροντος και του προφίλ μάθησης:

1. **Το περιεχόμενο** - τι πρέπει να μάθει ο μαθητής ή πώς ο μαθητής θα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες.
2. **Ο τρόπος** - τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής, για να δώσει σημασία στο περιεχόμενο και να το μάθει.
3. **Τα προϊόντα** - οι τελικές παραγωγές που απαιτούν από το μαθητή να εξασκηθεί, να εφαρμόσει και να επεκτείνει ότι αυτός ή αυτή έμαθε κατά τη διάρκεια μιας διδακτικής ενότητας.

4. Το περιβάλλον της μάθησης – ο τρόπος με τον οποίο δουλεύει και συμμετέχει η τάξη. (2)

Το περιεχόμενο

Παραδείγματα διαφοροποιημένων περιεχομένων στο βασικό επίπεδο :

1. Χρησιμοποιήστε υλικό ανάγνωσης σε διαφορετικά επίπεδα δυσκολίας.
2. Τοποθετήστε κείμενα σε ηχογραφημένη μορφή.
3. Χρησιμοποιήστε διαφορετική γλώσσα σύμφωνα με τα επίπεδα προετοιμασίας των μαθητών.
4. Παρουσιάστε ιδέες / έννοιες τόσο με ακουστικά όσο και με οπτικά μέσα.
5. Βασιστείτε σε συμμαθητές που διαβάζουν και χρησιμεύουν ως κηδεμόνες.
6. Φέρτε μαζί μικρές ομάδες για να ξαναδιαβάσετε μια ιδέα ή ικανότητα σε αγωνιζόμενους μαθητές ή για να εμβαθύνετε εκ των προτέρων τις σκέψεις ή τις ικανότητες των μαθητών.

Ο τρόπος

Παραδείγματα διαφοροποιημένων διαδικασιών ή δραστηριοτήτων σε βασικό επίπεδο:

1. Χρησιμοποιήστε δραστηριότητες πολλαπλών επιπέδων που επιτρέπουν σε όλους τους εκπαιδευόμενους να εργάζονται στις ίδιες σημαντικές γνώσεις και δεξιότητες, αλλά προχωρούν με διαφορετικά επίπεδα υποστήριξης, στόχων ή πολυπλοκότητας.
2. Παρέχετε σημεία ενδιαφέροντος που ενθαρρύνουν τους μαθητές να διερευνήσουν τα στοιχεία του αντικειμένου που τους ενδιαφέρει.
3. Παρέχετε ευκαιρίες για χειραγώγηση ή άλλη πρακτική υποστήριξη για μαθητές που έχουν ανάγκη.
4. Διαφοροποιήστε το χρόνο που ένας μαθητής μπορεί να αφιερώσει σε μια εργασία, να του παρέχεται πρόσθετη στήριξη εκεί που αντιμετωπίζει δυσκολίες ή ενθαρρύνετε έναν μαθητή να εμβαθύνει σ' ένα θέμα.

Τα προϊόντα

Παραδείγματα διαφοροποιημένων παραγωγών στο βασικό επίπεδο:

1. Δώστε στους μαθητές την ευκαιρία να εκφράσουν την απαιτούμενη μάθηση (για παράδειγμα, δημιουργώντας μια μαριονέτα, γράφοντας μια επιστολή ή αναπτύσσοντας μια τοιχογραφία με ετικέτες).
2. Χρησιμοποιήστε στήλες που ταιριάζουν και προωθούν τα διαφορετικά επίπεδα ικανότητας των μαθητών.
3. Επιτρέψτε στους μαθητές να εργάζονται μόνοι τους ή σε μικρές ομάδες για τις παραγωγές τους.
4. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να δημιουργήσουν τις δικές τους παραγωγές, υπό την προϋπόθεση ότι η εργασία περιλαμβάνει τα απαιτούμενα στοιχεία.

Το περιβάλλον μάθησης

Παραδείγματα περιβαλλόντων διαφοροποιημένης μάθησης στο βασικό επίπεδο:

1. Βεβαιωθείτε ότι υπάρχουν θέσεις στην τάξη για να εργαστούν ήσυχα και χωρίς περισπασμούς, καθώς και χώρους που διευκολύνουν τη συνεργασία των μαθητών.
2. Παρέχετε εκπαιδευτικό υλικό που αντικατοπτρίζει μια ποικιλία πολιτισμών και οικογενειακού περιβάλλοντος.
3. Καθορίστε σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την αυτοαπασχόληση που ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες.
4. Αναπτύξτε διαδικασίες που επιτρέπουν στους μαθητές να βοηθήσουν όταν οι εκπαιδευτικοί είναι απασχολημένοι με άλλους μαθητές και δεν μπορούν να τους βοηθήσουν αμέσως.
5. Βοηθήστε τους μαθητές να κατανοήσουν ότι κάποιος συνομηλίκος πρέπει να κινηθούν για να μάθουν, οπότε για άλλους είναι καλύτερο να καθίσουν καθισμένοι και σιωπηλοί.

Παιδαγωγική προσωποποίηση και εξατομίκευση

Η προσωποποίηση και η εξατομίκευση είναι μέθοδοι διδασκαλίας που επιδιώκουν να αναπτύξουν, σε κάθε περίπτωση, για ένα άτομο με αναπηρία ή όχι, τη μέγιστη δυνατή ικανότητα σε όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς.

Η ανάπτυξη σε κάθε μαθητή μιας μεθόδου προσωπικής μάθησης και η ικανότητα προσέγγισης της γνώσης με κριτικό και μεταγνωστικό τρόπο είναι ένας θεμελιώδης στόχος στη σύγχρονη αντίληψη της διδασκαλίας.

Ο όρος "προσωποποίηση" θα πρέπει να διακρίνεται από τη "διαφοροποίηση" σε σχέση με την επιλογή του μαθητή ως προς το τι πρέπει να μάθει, πότε και πώς.

Μερικές φορές η "προσωποποίηση" χρησιμοποιείται ως συνώνυμη με την "εξατομίκευση": οι δύο λέξεις έχουν δύο ξεχωριστές παιδαγωγικές επιπτώσεις.

Η εξατομίκευση αναφέρεται σε όλες τις εκπαιδευτικές στρατηγικές που στοχεύουν να εξασφαλίσουν ότι οι μαθητές επιτυγχάνουν τους ίδιους μαθησιακούς στόχους με διαφορετικούς ρυθμούς σε διαφορετικούς χρόνους και διαφορετικούς τρόπους σκέψης για τα γνωστικά συλ. Ο εκπαιδευτικός διαχειρίζεται και επιλέγει την καλύτερη λύση για τους εκπαιδευόμενους.

Ο στόχος της εξατομίκευσης είναι η βελτίωση του γνωστικού δυναμικού, του προσωπικού ιστορικού, της ευφυΐας, της ευαισθησίας και των δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των συναισθηματικών) του μαθητευόμενου, το οποίο χαρακτηρίζει κάθε άτομο ως άτομο, να αποκτήσουν μια μορφή γνωστικής αριστείας, να αναπτύξουν όλες τις στάσεις, τις δεξιότητες και τα ταλέντα που είναι μοναδικά σε αυτό. Επομένως, τα μαθησιακά αποτελέσματα και οι στόχοι θα είναι διαφορετικοί για κάθε μαθητή και δεν θα είναι δυνατόν να τις καθιερώσουμε νωρίς στη διαδικασία μάθησης. Δεν είναι τόσο το είδος των δεξιοτήτων που πρέπει να αποκτηθούν που επηρεάζουν τα

αποτελέσματα, αλλά ο διαφορετικός βαθμός δεξιοτήτων στη χρήση αυτών των ίδιων δεξιοτήτων. Εκείνοι που μαθαίνουν, καθοδηγούνται από αυτούς που διδάσκουν, είναι ενεργά συν-σχεδιαστές της μαθησιακής εμπειρίας και της διαδρομής.

Voici un résumé schématique des caractéristiques d'une approche pédagogique individualisée et personnalisée.

Ομάδα της τάξης Εξατομίκευση	Προσωπικοί στόχοι
	Διαφορετικές στρατηγικές
	Εξασφαλίζει το δικαίωμα στην ισότητα
Ολοκληρωμένη προσέγγιση με βάση τις ΑΝΑΓΚΕΣ του μαθητή Προσωποποίηση	Διάφοροι στόχοι
	Διαφορετικές στρατηγικές
	Εξασφαλίζει το δικαίωμα στην διαφορετικότητα

Στην παιδαγωγική εξατομίκευση, οι στόχοι είναι ίδιοι για όλους τους μαθητές της τάξης (γνώση, δεξιότητες, ικανότητες), ενώ οι στρατηγικές που υιοθετεί κάθε άτομο για να τις επιτύχουν είναι διαφορετικές από άποψη χρόνου, υλικών και γνωστικού στυλ, ατομικής μάθησης.

Κατά την εξατομίκευση της διδασκαλίας, οι στόχοι μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας του καθένα και, κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις ικανότητες, τα κέντρα συμφερόντων, τα κίνητρα και τις δυνατότητες του καθενός.

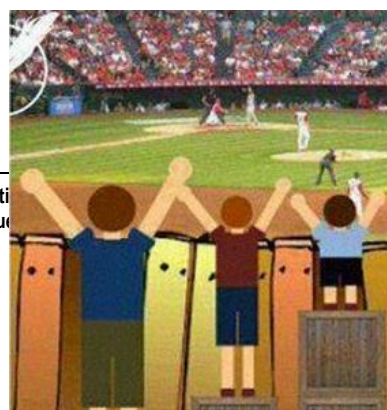
Με την πάροδο των ετών αναπτύχθηκε έντονη συζήτηση γύρω από την προσωποποίηση, τόσο για την έννοια του όρου όσο και για τα πιθανά όρια της προσέγγισης. (3).

Το σχολείο πρέπει να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, διότι, όπως λέει ο Guerra, θα του επέτρεπε να ακολουθήσει τη λογική του δικαιώματος της ισότητας και του δικαιώματος στη διαφορετικότητα. Με άλλα λόγια, ο ρόλος του σχολείου «είναι να διδάξει ορισμένα πράγματα σε όλους, χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα μέσα (εξατομίκευση) και επιτρέποντας / ενθαρρύνουν την ευκαιρία για κάθε μαθητή να ακολουθήσει διαδρομές προσωπικής μάθησης (προσωποποίηση)» (4).

Ανακατανομή των πόρων

Ce projet a été financé par le programme Erasmus+ de la Commission européenne. Cette publication n'est pas responsable des opinions qui y sont contenues.

n'est

1

2

Εικόνες 1 et 2 – Δύο επίπεδα ανακατανομής πόρων σε λειτουργία ενός κοινού στόχου

Τα παιδιά σε αυτές τις εικόνες έχουν τον κοινό στόχο να δουν το παιχνίδι του μπείζμπολ. Η εικόνα στα αριστερά αντιπροσωπεύει μια ισότιμη κατανομή πόρων για όλους, αλλά δεν επιτυγχάνει ο καθένας τον ίδιο στόχο, να παρακολουθήσει τον αγώνα.

Η εικόνα στα δεξιά αντιπροσωπεύει μια προσέγγιση που συνεπάγεται ανακατανομή των πόρων, δεδομένου του πλαισίου και της λειτουργίας του καθενός. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει σε όλους να επιτύχουν τον ίδιο στόχο, δηλαδή να παρακολουθήσουν το παιχνίδι του μπείζμπολ.

Αν αναλογιστούμε τη σκέψη του Don Milani, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η έννοια της δικαιοσύνης, στο σχολείο, όπως στην κοινωνική ζωή, δεν είναι να δώσει όλα αυτά τα πράγματα, αλλά να δώσει σε όλους ό, τι χρειάζεται. Όπως λέει ο Don Milani,

“Μια τάξη (ή το σχολείο) είναι μια ενότητα που αποτελείται από διαφορές, στην οποία ο Μάρκο δεν είναι το εικοστό μέρος μιας τάξης είκοσι μαθητών (δεν μπορεί να θεωρηθεί ταυτόσημος), αλλά ο Μάρκο με την ιστορία του , τη μοναδικότητά του, την οικογένειά του, τα προβλήματά του, τους τρόπους να κάνει πράγματα, τα οποία είναι δικά του και τα οποία δεν μπορούν να συγχέονται με αυτά ενός άλλου” (5).

NOTES

(1) TOMLINSON Carol Ann (August, 2000). *Differentiation of Instruction in the Elementary Grades*. ERIC Digest. ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education. - Claudia Montedoro, *La personalizzazione dei percorsi di apprendimento e insegnamento. Modelli, metodi e strategie didattiche*, Milano, Franco Angeli, 2001.

(2) *Ibid.*

(3) Η Claudia Montedoro χρησιμοποιεί τους όρους εξατομίκευση και προσωποποίηση ως συνώνυμα, αναφερόμενη σε μια διδασκαλία που στοχεύει στην προσαρμογή των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών δράσεων στα χαρακτηριστικά των σπουδαστών προκειμένου να τους βοηθήσουν να βελτιώσουν τις δυνατότητές τους.

- MONTEDORO Claudia, *La personalizzazione dei percorsi di apprendimento e insegnamento. Modelli, metodi e strategie didattiche*, Milano, Franco Angeli, 2001.

Ο Marco Guspini, εμπειρογνώμονας στην εκπαίδευση ενηλίκων, ορίζει την εξατομίκευση ως εκτίμηση της δυνατότητας που μπορεί να εκφράσει ο καθένας, μέσα από μια πλήρη κατανομή, μια συνεργατική και μη ανταγωνιστική αλληλεπίδραση, μια συμμετρική συμμετοχή σε ολόκληρη την αναπτυξιακή διαδικασία. Σύμφωνα με τον Guspini, η προσωποποίηση αφορά τη χρήση ενός ευρέος φάσματος στρατηγικών για τη βελτίωση της προσωπικής ιστορίας, της νοημοσύνης, των ευαισθησιών και των δεξιοτήτων που χαρακτηρίζουν κάθε άτομο, για να επιτευχθεί μια μορφή γνωστικής αριστείας που αναπτύσσει καλύτερα τις ικανότητες και τις δεξιότητές του, τα ταλέντα του.- GUSPINI Marco (édité par), *Personalizzare l'apprendimento in ambito EdA*, Roma, Aincia, 2005.

- GUSPINI Marco (édité par), *Complex Learning*, Roma, Learning Community, 2008.

Ο Mario Martinelli διακρίνει την εξατομίκευση από την προσωποποίηση. Αναφέρεται στην εξατομίκευση των θεωριών ακτιβιστών, που αναπτύχθηκαν στις αρχές του εικοστού αιώνα, από τους Montessori, Decroly, Freinet, Dewey και Claparede. Ο Martinelli ορίζει την προσωποποίηση ως εκπαιδευτική απάντηση στα αιτήματα για προώθηση διαδικασιών μάθησης και μαθησιακών οδών. Σημαίνει την οργάνωση όλων των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για την προώθηση της καλύτερης ανάπτυξης της ικανότητας κάθε μαθητή. Η προσωποποίηση έχει στόχο να προσφέρει σε όλους την ίδια μαθησιακή ευκαιρία, να περιορίσουν το επαγγελματικό μειονέκτημα και την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου αναπτύσσοντας μεταγνωστικές δεξιότητες αυτο-προβληματισμού, ευαισθητοποίησης, αυτοδιδασκαλίας και επαγγελματικού προσανατολισμού. Ο Martinelli διευκρινίζει ότι η προσωποποίηση πρέπει να διακρίνεται από την εξατομίκευση. Η εξατομίκευση είναι το σημείο ισορροπίας μεταξύ των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ατομικής κουλτούρας και της ύπαρξης, μεταξύ της προσωπικής διαδικασίας μάθησης και της κοινωνικής κατασκευής της γνώσης. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, η εξατομίκευση βασίζεται στην αναγνώριση των διαφορών ως αξίας. Διαφορές που πρέπει να εντοπιστούν και να γνωριστούν, προκειμένου να διαφοροποιηθούν οι διαδρομές μάθησης, αλλά σε ένα πλαίσιο αλληλεγγύης, συνεργασίας, κοινών συμφερόντων, σεβασμού και υποστήριξης. MARTINELLI Mario, *La personalizzazione didattica*, Brescia, La Scuola, 2004, p. 13.

- MARTINELLI Mario, *In gruppo si impara. Apprendimento cooperativo e personalizzato dei processi didattici*, Torino, SEI, 2004, p. 14.

Σύμφωνα με τον Benedetto Vertecchi, Η εξατομίκευση μιας διαδρομής μάθησης περιλαμβάνει την προσαρμογή των στόχων της κατάρτισης στα αποτελέσματα που κάθε μαθητής αναμένεται να επιτύχει και στη συνέχεια στην προσαρμογή των στόχων κατάρτισης στις αναμενόμενες επιτυχίες. Ο Vertecchi υποθέτει ότι αυτή η προσέγγιση μπορεί να είναι φαινομενικά ρεαλιστική σε σύγκριση με την προσέγγιση εξατομίκευσης, η οποία ισχυρίζεται ότι επιτρέπει σε όλους να επιτύχουν τα ίδια αποτελέσματα. Ωστόσο, εάν ένας εκπαιδευτικός έχει χαμηλές προσδοκίες για έναν μαθητή, αυτός ή αυτή πιθανότατα θα έχει χαμηλότερα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα, με τάση να επιδεινώνεται.

- VERTECCHI Benedetto, *Le sirene di Malthus. Pensieri sulla scuola*, Roma, Aincia, 2001, pp.82.83

(4) GUERRA Luigi, *Individualizzazione – personalizzazione*, Istituto Pedagogico Bolzano, articolo tratto dall'indirizzo http://data.over-blog-kiwi.com/0/39/86/31/201301/ob_f339d3_scheda-individualizzazione-personalizzazione.pdf

(5) Scuola di Barbiana, *Lettera a una professoressa – Ediz. speciale «Quarant'anni dopo»*, Libreria Editrice Fiorentina, Firenze, 2007